

CEZA NORMUNUN KAYNAĞI

(Hukukun Kaynağı, Kanunîlik İlkesi, Ceza Normunun Doğrudan ve Dolaylı Kaynakları, Ceza Normunun Kaynağının Yargısal Denetimi)

Ceza normunun kaynağı, hukukun kaynağıdır.

Suçta ve cezada kanunîlik ilkesi, Anayasa ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda açıkça yer almaktadır. Buna göre:

AY m. 38 (Suç ve cezalara ilişkin esaslar):

“ (1) Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

(2) Suç ve ceza zamanaşımı ile ceza mahkûmiyetinin sonuçları konusunda da yukarıdaki fıkra uygulanır.

(3) Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur... ”

TCK m. 2 (Suçta ve cezada kanunîlik ilkesi):

“ (1) Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunamaz.

(2) İdarenin düzenleyici işlemleriyle suç ve ceza konulamaz.

(3) Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz. Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz. ”

Kanunîlik ilkesinin başlıca sonuçları şu şekilde sıralanabilir:

1. Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil hakkında kimseye ceza verilemez veya güvenlik tedbiri uygulanamaz.
2. Kanunun suç saydığı fiil için yalnızca kanunun belirlediği ceza verilebilir veya kanunun belirlediği güvenlik tedbirleri uygulanabilir.
3. Karşılığında bir cezanın veya güvenlik tedbirinin verilmesini gerektiren fiiller, kanunda açıkça sayılmalıdır.

Suçta ve cezada kanunîlik ilkesi, ceza normunun kaynakları konusunu gündeme getirir. Ceza normunun kaynağı, doğrudan kaynaklar ve dolaylı (yardımcı) kaynaklar olarak iki grupta toplanır:

Ceza Normunun Doğrudan Kaynakları:

1. **Anayasa:** Kanunlar Anayasa'ya aykırı olamaz, ceza normunun kaynağı, en başta Anayasa'dır.
2. **Kanun:** Kanunîlik ilkesinin zorunlu sonucudur.

Ceza Normunun Dolaylı Kaynakları:

1. **İdarenin düzenleyici işlemleri**
2. **Anlaşmalar ve uluslararası teamüller**
3. **Yabancı Ülke Hukuku**
4. **Hukukun genel ilkeleri**
5. **Yargı kararları**

Örf ve Âdetin Kaynaklık Değeri: Ceza hukukunda örf ve âdetin yeri kısıtlıdır. Örf ve âdet ile suç ve ceza konulamaz.

Ceza Normunun Yargısal Denetimi: Somut olayda uygulanacak olan ceza normunun hukuku düzeninde geçerli bir norm olup olmadığı; kanun hükmünün Anayasa'ya uygun olup olmadığının Anayasa Mahkemesince nasıl inceleneceği ve bunun ceza muhakemesine etkileri ceza normunun yargısal denetimine ilişkin hususlardır.